

Kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län för bristande information vid låsbyte i samband med en husrannsakan

Beslutet i korthet: Polisen utförde en husrannsakan och brottsplatsundersökning i en lägenhet på grund av misstankar om att ett brott hade begåtts i lägenheten. I samband därmed byttes låset till bostaden. Brottet skulle ha begåtts av en annan person än lägenhetsinnehavaren, som var utomlands vid tillfället. Ingen information anslogs på ytterdörren eller lämnades på annat sätt till lägenhetsinnehavaren. Vid sin hemkomst kom han därför, utan att förstå varför, inte in i sin egen bostad utan fick anlita en låssmed. – Jag är kritisk till att polisen inte lämnade någon som helst information till lägenhetsinnehavaren om det inträffade.

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot Polismyndigheten i Stockholms län med anledning av en husrannsakan. Han uppgav bl.a. följande. När han kom hem från en utlandsresa kom han inte in i sin lägenhet varför han fick tillkalla en tillkalla låssmed för att få upp dörren. Det visade sig att låset var utbytt. Han fick sedan reda på att det var polisen som hade varit inne i hans lägenhet och i samband därmed bytt lås. Polisen hade dock inte på något sätt informerat honom om åtgärden. Vidare ville polisen inte heller i efterhand berätta varför de hade varit inne i hans lägenhet. – AA framställde ett ersättningsanspråk mot polisen för kostnaden för låssmeden.

Utredning

Handlingar i polismyndighetens ärende K289901-09 inhämtade och granskades. Av dessa framgick att en person, som tillfälligt bodde i AA:s bostad, misstänktes för våldtäkt som skulle ha begåtts i aktuell lägenhet. Åklagare beslutade därför om husrannsakan samt om avspärning för teknisk undersökning. Vid husrannsakan öppnades dörren med hjälp av låssmed, som också bytte lås. Efter undersökningarna i lägenheten hävdades avspärningarna, dörren låstes och nyckeln överlämnades till stationsbefälet vid Västerortspolisen. Förundersökningen lades sedan ned.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över det som anmälaren anförde.

Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren BB) kom in med ett remissvar enligt i huvudsak följande (avsnittet rättslig reglering utelämnat).

Polismästardistriktets bedömning

Västerorts polismästardistrikt uppger att det inte finns enhetliga rutiner för hur det ska hanteras varför ansvaret för information till berörda inte med bestämdhet går att fastställa. Det kan vara den som sist lämnade bostaden, den som häver avspärningen, handläggaren eller förundersökningsledaren. Det har i förevarande ärende varit många olika personer delaktiga med anledning av olika åtgärder som har vidtagits och de inblandade har inte alltid känt till alla omständigheter i ärendet. Men distriktets erfarenhet är att det är ovanligt att en lägenhetsinnehavare drabbas olyckligt på detta sätt.

Polismyndighetens bedömning

Polismyndigheten kan konstatera att det inte finns några skriftliga rutiner framtagna för situationen att en avspärning av en lägenhet hävs och låset är utbytt samt lägenhetsinnehavaren bortrest. Myndigheten vill dock framhålla att det varken är lämpligt eller möjligt att ta fram skriftliga rutiner för alla tänkbara situationer som kan uppstå. Det var i förevarande fall fråga om en mycket enkel åtgärd som borde ha vidtagits – uppsättning av en informationslapp på den aktuella dörren med kontaktuppgifter till polisen. Myndigheten kan konstatera att det, utöver det särskilt utpekade ansvar som ankommer på den enskilde polismannen till följd av delegationsbeslut och utdelade arbetsuppgifter, är varje polisman ansvar att vidta de åtgärder som är relevanta och rimliga i uppkomna situationer och att detta ansvar följer av de allmänna tjänsteåligganden som en polisman har i enlighet med bl.a. 2 och 8 §§ polislagen, dvs. att utföra rådigt polisarbete.

I förevarande fall hade åklagaren i egenskap av förundersökningsledare fattat beslut om husrannsakan och avspärning, varvid de polismän som verkställde dessa beslut tillsåg att låset byttes ut och satte upp en skylt på dörren om avspärningen. Att dessa åtgärder vidtogs var helt i sin ordning eftersom det fanns misstankar om att en våldtäkt hade begåtts i lägenheten (se 28 kap. 1 och 6 §§ RB). Ansvaret för verkställande av åklagarens beslut och direktiv samt att vidta relevanta övriga åtgärder av praktisk natur ankom på den vid tillfället ansvarige utredaren hos polisen samt de polismän som fick i uppgift att utföra uppdraget på platsen. Det var när avspärningen upphävdes efter beslut av ansvarig utredare och skylten togs bort som situationen uppstod att det saknades information på dörren om att låset hade bytts ut. Myndigheten anser att det i det aktuella fallet har förelegat ett ansvar för samtlig – vid tillfället då lägenheten sist lämnades – inblandad personal att vidta relevanta åtgärder, bl.a. att informera lägenhetsinnehavaren då det framgick av namnskylden på dörren att det inte var den misstänkte gärningsmannens lägenhet eller att förvissa sig om att lägenhetsinnehavaren redan fått information. I vart fall hade den polisman som vid tillfället var ansvarig utredare och som därför hade full insikt i ärendet bort förvissa sig om att de som utförde åtgärderna på platsen även hade satt upp en informationslapp på dörren.

Avslutningsvis vill myndigheten beklaga att det skedde en informationsmiss i detta fall. Myndigheten vill även upplysa om att AA kan begära ersättning för den uppkomna kostnaden för nytt lås.

AA kommenterade remissvaret och påtalade återigen att han ville ha ersättning från polisen för bl.a. de utlägg han haft.

Bedömning

AA var missnöjd med att polisen hade bytt lås till hans lägenhet medan han var utomlands utan att på något sätt informera honom om åtgärden. Utredningen har visat att polisen, under AA:s utlandsvistelse, genomförde en husrannsakan och

brottsplatsundersökning i lägenheten med anledning av att en annan person misstänktes för ett brott begånget i bostaden.

Under en förundersökning får under vissa angivna förutsättningar husrannsakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe (28 kap. 1 § rättegångsbalken, förkortad RB). Ett sådant utrymme får om det behövs öppnas med våld. Har så skett ska utrymmet efter förrättningen åter tillslutas (28 kap. 6 § RB).

Av utredningen framgår att när avspärningen till lägenheten hävdes låstes ytterdörren och den nya nyckeln lämnades till stationsbefälet på polisstationen. Däremot förmedlades inte någon som helst information till AA, t.ex. genom ett anslag på lägenhetsdörren att han ombads kontakta polisen. Polisens underlåtenhet att informera AA är naturligtvis klandervärd. Jag kan därför bara instämma i polismyndighetens uppfattning att berörda polismän naturligtvis hade ett ansvar för att på lämpligt sätt informera AA om den vidtagna åtgärden. För denna brist förtjänar polismyndigheten kritik.

Som framgått har AA begärt ersättning för det inträffade. JO är emellertid inte behörig att pröva yrkanden om skadestånd. AA bör i stället vända sig till Rikspolisstyrelsen, rättsenheten, Box 12256, 102 26 Stockholm, med sitt krav.

Ärendet avslutas.